

Azóta december hatodikán minden gyermek boldog szorongással várja a Mikulást — aki a mai élet sok törz elfajulása között — ördögök kíséretében szokott megjelenni. Sok olyan család is van, ahol Mikulás helyett a krampusz jár.

Az ördög bizonyára úgy surrant bele a régi kedves Mikulás-látogatások szokásaiba, hogy a rossz gyermekek megbüntetésére szüksége volt a szent püspöknek valami alantas szolgálai lényre. Így keletkezett a krampusz fogalma, aki lassankint annyira előtérbe tolokodott, — hogy sok helyen már ki is szorította a Mikulást.

Vigyázzunk hát nagyon a Mikulás ünnepekre. Az ördögöt — a krampuszt — hagyjuk a maga helyén, a pokolban. Semmi keresnivalója nincsen a mi gyermekszobáinkban. Oda engedjük csak teljes és égi ragyogásában a büntető és jutalmazó, drága Szent Miklós püspököt.

A fenyőfa.

Amikor a zöldgalléros uradalmi vadász bezörgetett Kovácsék kapujában a fenyőfával meg a csomaggal, hogy azt Szarvas méltóságosék küldték a kastélyból, az embernek is, meg a feleségének is felszaladt a szemöldöke homloka közepére a csodálkozástól. Nem értették a dolgot sehogysem. Akárhogy törték a fejüket, nem tudtak nyomára jönni, hogy mivel szolgáltak rá, minek köszönhetik, amikor soha életükben nem voltak Szarvas méltóságosékkal olyan közeli jó ismeretségben, hogy az ajándéokra érdemet szereztek volna. Néztek a vadászra, az meg rájuk.

— Nincs itt valami tévedés? — vakarta meg a fejét a felémelt kalap alatt Kovács. — Valami tévedés lesz itt.

— Nincs ebben semmi tévedés — igazgatta a falhoz támasztott fát a vadász. — Maga-e az a Kovács József?

— Én vónék...

— Ez-e a Réti-telep?

— Ez lenne az.

— Nahát, akkor maguké ez a csomag is, meg a fa is. Ne tartassák itt velem — mondta kedvetlenül — hanem fogják meg. Majd ráérnek aztán gondolkodni s mire Kovácsék magukhoz tértek volna, a kis vászonfedelű bádogaúton már az utca végén csapta kétfelé a sarat.

Kovácsék így se értették a dolgot. Csak nézték, hozzá se mertek nyúlni, nem hittek a szemüknek. Csoda volt ez valószínűleg. A fa haragosszöld uradalmi fenyő volt, lehetett másfél, két méter magas, a csomag is vagy tizkiló, barna papírba takarva, cukorspárgával átkötve. Mintha az égből pottyant

volna, úgy néztek rá, meg egymásra, mintha álmodnának. Az ember találta meg először a szavát:

— Hát ha nekünk adták, el kell fogadni. Az Isten fizesse meg! Nagyon szépen köszönjük a jóságukat! — kiáltott a vadász után, de az már akkor messze járt. S ott állottak a konyhajtóban, az asszony a köténye sarkát szorította a szeméhez s az ember alig tudta legyűrni gyengeségét.

Mert olyanformán érte őket ez a meglepetés, mintha a hólepett udvarra maga a kékruhás angyal szállott volna le melléjük. Szegény emberek voltak nagyon, kegyetlenül szegények. Úgy szakadt rájuk a karácsony hete, hogy kenyerük se volt, nemhogy kalácsuk az ünnepre. Nem volt akkor már két hete egy gyurásnyi lisztjük, egy fűtet szalmájuk. Ősz óta munkanélkül volt az ember, malackát se hizlalhattak, mint más években, nem volt mire vessék a szemüket. Hetek óta nem ettek akkor már meleget, úgy ültek az üres házban hideg kemence mellett szomorúan s várták az ünnepet, mely feketének ígérkezett az idén, de milyen feketének s nem aranynak, mint máskor szokott, ahogy is aranynak. Két kis gyerekük ölelgette a térdüket, a harmadik a bölesőben sírt s ha magukat türtőztették is valahogy, de azokat nem álltathatták, ha kérték a kenyeret, vagy ha fáztak.

S ebben a reménytelen állapotukban, sorsuknak ebben a csillagatlan idejében egyszerre csak betesznek hozzájuk egy csomagot tele minden jóval, hogy ez meg a maguké, fogyasztszák el jó étvágygal!...

Mikor valahogy magukhoz tértek első ámulatukból, a kezük is reszketett, ahogy bevitték a házba s a fát a nyers, meszes falhoz támasztották, a csomagot meg asztal hiányában a fekete földre tették le. Mert asztaluk se volt, a kemence mellett egy rossz, kaposos sárga faágy állott a sarokban, abba aludt a két nagyobbik gyerek, a kicsi meg a bölesőben. Letették hát a csomagot a földre, melléje kuporodtak s amíg a spárga csomóját oldozgatták, — ezt a szívbeli jóságot, Uram Isten! — egyre azt hajtogatták, az asszony a könnyét mázolgatta, az ember is szípozott, de mind a kettőnek zománcos volt az arca a belsőjüket hevítő örömtől.

Volt ebben a csomagban minden. Egy egész kenyér, egy sonka, két szál kockáshúsú kolbász, nagyszemű szőlő, cirmos alma, kis cipők, két pár is, kötött sapkák, játék a gyerekeknek, kesztyű, lila fejkendő az asszonynak, báránybórsapka, dohány az embernek, csillogó dísz a karácsonyfára, minden. S a fal mellett a fenyő. Hús pengőből se futotta volna ki, de talán százból se. Mintha csak tudták volna fent mijük hiányzik, volt ott minden. Tele lett a földre terített kékkötő a sok drágasággal, összeesapták felette a kezüket s úgy néztek a könny meleg, remegő üvegjén keresztül.

Nagy boldogságukban azt se tudták, mit csináljanak.

Nem gondoltak már arra, hogy miért kapták, első gondolatuk volt, hogy felállítják a fát, feldíszítik, rája raknak mindent, amit kaptak s csak aztán szólnak a gyerekeknek.

Az ember megfogta az ezüstporos szép fenyőfát s mert nem volt asztaluk, amelyre feltegyék, se kicsi, se nagy, a szobaföldjét a közepén baltával meglékelte s a hegyesre faragott végű fenyőt beleállította.

A fenyőfa pedig tömötten, ezer hegyes tűjével reszketve állt a kis parasztház közepén, csúcsa a mestergerendáig, két kiterjesztett ága a két falig ért s illatával egyszerre tele lett a szoba minden zúga.

Kézzeel vigyázva köréje rakta a megbontott földet s a balta fokával vigan megdöngette, hogy egyenesen, biztosan álljon. Közben az asszony már díszítette a fa vállait a fényes angyalhajjal, a piros posztóbabát s az aranytrombitát ráakasztotta, alája meg a csomagburok ollóval hirtelen megcsipkedett barna papírára az ajándék nagyját, a sok ennivalót, a szép halványra füstölt sonkát kirakta s itt-ott a fa zöld testére szúrt gyertyákat meggyújtották.

Mikor eddig megvoltak, az ember kiszaladt s ölnyi náddal jött vissza, amit a kis tetőből húzott ki, hogy befűtsenek erre az örömré. Az asszony a térdén összetörte, alágyújtott s kisvártatva a tűzhelyajtó lyukain s karikái alól pirosan nézett ki a tűz.

— No, most már szóljunk a gyerekeknek — mondta ekkor az ember s lábujjhegyen odalépett az ágyhoz s a csikos takaró alatt megrángatta az apróságok vállacskaikat:

— Kis bogaraim, nyissátok csak ki a szeméteket!

— Nézz csak oda, mit hozott az angyal! Nézd csak, mi van ott!...

Lett nagy öröm. A gyerekek szeme színes karikákat vett az ámulattól, de első mozdulatuk nem a játékot kereste, hanem a kenyeret meg a kolbászt, mert éhesek voltak, mint a kis farkasok, második napja nem ettek akkor már száraz kenyéren kívül egyebet.

Az asszony kést vett elő, halszemesnyelű kést s szelt a kenyérből is, sonkából is egy-egy pillét először a gyerekeknek, azután maguknak s lekuporodva a szoba földjére, az ágy szélére, eszegették ott jóízűen s a falatokkal együtt a könnyüket nyeldesték, a sírás örömkönnyei sózták meg az ételt a szájukban.

Alig nyeltek három falatot, motorzúgás rezegtette meg ismét az utcára nyíló ablak szuvas kereteiben az öntött üvegeket. Megállt a kezükben a kés, de még a szívük billegése is megállt a foszlott kabátok, réklik alatt. Uram Isten, mi az már megint?

A vadász jött vissza, nagy zavarban volt, forgatta a kalapját, hogy már bocsássanak meg, de tévedés van a dologban.

Már ne haragudjanak, de másik Kovács József is van a Réti-telepen, aki juhászszámadó volt valamikor az uradalomban, azoknak szólt az ajándék, nem önekik, legyenek elnézéssel, de vissza kell yinni az adományokat...

Mintha a mennyországból estek volna le. Alltak, mint a szobrok, dermedten, a kegyetlen tévedés erejétől fejbeverten arcukról nagy pilékben vedlett az öröm aránya, szívük úgy összeszorult, mint az aszott gyümölcs, hús, kenyér kihullott a kezükből s szájukban méreggá vált a megrágott falat.

Ott állt a fa a szoba közepén, rajta a sok drága holmi, egy része már a gyerekek kezében, s most mind vissza kell adni...

Ereik csöveiben megállt a vér futása, úgy érezték, a feketére fagyott mágnes föld húzza le mélye felé bádoggal foltozott bakkancsuk talpát s mozdulatlaná meredve néztek a vadászra.

— Már szíves elnézést, — mondta az csendesen — magam vagyok a hibás, de nem tehetek mást. — Alig mozdította a karját, mintha fájt volna neki, zavarban volt, nem tudta mit csináljon.

— Látom, már szépen elrendezkedtek, pedig — mondotta s aztán szégyenkezve hozzáfogott s lassan rámojni kezdett a fa díszei közt. Amazok segíteni se tudtak neki, csak néztek dermedten, elsötétült világbanézéssel, mint az eszelősök. Amikor a vadász a fához lépett, Kovács József csak annyit mondott: „én jó Istenem“, úgy magában.

A vadász feszegette a fát, ingatta, mozgatta, ráncigálta minden erejéből, hogy kihúzza a földből, hiába, a fa meg se mozdult. Kovács József is odalépett mellé, hogy segítsen neki, de kettesben sem boldogultak vele.

Állt a kis szoba tereit betöltően, mozdulatlanul, smaragd-zöld ágaival rezegve a meszes gerendák bordái alatt s ahogy lehajoltak s alaposabban megnézték a tövét, elámulva vették észre, hogy a fenyőfa gyökeret vert, mélyen bele a fekete-vályog kockákból rakott szoba földjébe.

A vadász döbbenet meredt a nagy eszdára s fájdalom, nagy alázattal összetörve, de férfias szóval határozott:

Ó nem, nem szabad innen semmit sem elvinnem...

Szegváry Mihály.